

Asia: VN/25273/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne 5 §:ään esitetyistä muutoksista

Uusi Työ ry, 16.10.2024

Uusi Työ ry lausuu valmisteilla olevasta hallituksen esityksestä laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta seuraavaa:

Yleisesti

Uusi Työ ry kannattaa muutoksia, jotka parantavat ja korjaavat Soteri-järjestelmään liittyviä ongelmia. On ensiarvoisen tärkeää, että elinkeinotoiminnan aloittamista ei hidasteta sillä, että hallinnollisia päätöksiä ja rekisteröintejä ei saada valmiiksi ajoissa. Tämä on erityisen tärkeää väestön ikääntymisen myötä, sillä sosiaali- ja terveystalvelujen tarve kasvaa jatkuvasti (HE 283/2009 vp). Elinkeinovapauden ja yritystoiminnan sujuvuuden turvaaminen on keskeistä, erityisesti sosiaali- ja terveysalalla, jossa yksityisten palveluiden merkitys korostuu julkisten palveluiden rinnalla.

Samalla on todettava, että nykyiset rekisteröitymiskustannukset ovat nousseet kohtuuttomiksi. Tämänhetkiset rekisteröintimaksut eivät ole kohtuullisia suhteessa niiden tuomaan hyötyyn tai hallinnolliseen työpanokseen. Uusi Työ ry katsoo, että valtion tulee pidättäytyä järjestelmä uudistuksista, jotka lisäävät hallintoa tai nostavat kustannuksia yritystoiminnan aloittamiselle ilman, että saavutettu hyöty oikeuttaa nämä kustannukset.

Kommenttinne 52 ja 56 §:ään esitetyistä muutoksista

-

Kommenttinne esityksen vaikutuksista

-

Muut kommenttinne

Kevytyrittäjien toiminta sosiaali- ja terveysalalla

Uusi Työ ry esittää, että myös kevytyrittäjät, joilla on sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (817/2015) säädetty pätevyys ja tunnistettu osaaminen, tulisi hyväksyä toimimaan alalla. Lainsäädäntöä on tältä osin muutettava, jotta kevytyrittäjien toiminta mahdollistuu (valvontalaki 6 § 1 momentti).

Terveydenhuollon ammattihenkilöt toimivat koulutuksensa ja ammattitaitonsa mukaisella ammattivastuulla (HE 283/2009 vp). Kevytyrittäjien ammatillinen pätevyys ja osaaminen ovat keskeisiä palvelujen laadun ja potilasturvallisuuden turvaamisessa. Näiden henkilöiden tulisi voida harjoittaa ammattiaan ilman, että Y-tunnuksen vaatiminen estäisi heidän toimintansa. Pidämme Y-tunnuksettomien kevytyrittäjien rajaamista palveluntuotantomahdollisuuksien ulkopuolelle sekä perusteettomana että syrjivänä. Henkilöillä, joilla on tunnistettu ammattipätevyys, tulisi olla mahdollisuus rekisteröityä esimerkiksi sosiaaliturvatunnuksen perusteella.

Kevytyrittäjät voivat tuoda joustavuutta ja kustannustehokkuutta sosiaali- ja terveyspalveluiden tuotantoon, mikä on erityisen tärkeää alueellisen elinvoimaisuuden kannalta. Tämä pätee erityisesti palvelualoille, kuten ikääntyneiden palveluasuminen ja kotihoito, joissa yksityisten palveluiden rooli on merkittävä.

Valvontaprosessien tehostaminen digitalisaation avulla

Uusi Työ ry korostaa myös digitalisaation hyödyntämistä valvonnan prosessien tehostamisessa. Valvontaprosessien digitalisaatio, esimerkiksi rekisteröitymisen, seurantatyökalujen ja raportoinnin osalta, voi sujuvoittaa hallinnollisia prosesseja ja vähentää viranomaisten työtaakkaa. Tällöin voidaan varmistaa, että resurssit käytetään tehokkaasti ja valvonta toimii ajantasaisesti ja läpinäkyvästi, mikä parantaa sosiaali- ja terveyspalveluiden turvallisuutta ja laatua.

Soteri-järjestelmän kehittämisen yhteydessä tulisi harkita, miten kehittyneitä digitaalisia järjestelmiä ja automaattioratkaisuja voitaisiin ottaa käyttöön valvontaprosessien nopeuttamiseksi ja kustannusten vähentämiseksi. Digitalisaatio voi esimerkiksi tukea toiminnan laatuvaatimusten seurantaan reaaliaikaisesti ja vähentää manuaalista työtä. Tämä toisi merkittävää lisäarvoa erityisesti tilanteissa, jossa resurssit ovat rajalliset ja palvelujen kysyntä kasvaa.

Perustuslain mukainen oikeus työhön ja elinkeinovapaus

Perustuslain 18 § taataan jokaiselle oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan tehtävänä on edistää työllisyyttä ja turvata kaikille oikeus työhön. Tämä periaate tulee huomioida myös sosiaali- ja terveysalan lainsäädännössä, jotta kevytyrittäjillä on mahdollisuus harjoittaa ammattiaan vapaasti ja syrjimättömästi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettu laki

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) mukaan sosiaalihuollon ammattihenkilöiltä edellytetään ammatinharjoittamisoikeuden saamiseen tarvittava koulutus, pätevyys ja muut ammatin edellyttämät valmiudet. Tämä koskee myös nimikesuojattuja ammattihenkilöitä, joilla on oikeus käyttää tiettyä ammattinimikettä (817/2015, 1 § ja 3 §). Sama koskee terveydenhuollon ammattihenkilöitä, joille on määritelty vastaavat ammatinharjoittamisoikeudet ja velvollisuudet (559/1994, 1 § ja 2 §).

Lainsäädännön muutostarpeet

Uusi Työ ry katsoo, että lainsäädäntöä tulee muuttaa siten, että kevytyrittäjät, joilla on sosiaali- ja terveysalan ammattipätevyys, voivat harjoittaa ammattiaan ilman, että heidän toimintansa estyy rekisteröintivaateiden takia. Nykyinen sääntely, joka sulkee kevytyrittäjät palveluntuotannon ulkopuolelle, on sekä perusteeton että syrjivä.

Kevytyrittäjien toimintaedellytyksiä koskevan sääntelyn tulisi olla selkeää ja joustavaa, jotta ammattitaitoiset yksilöt voivat tuottaa palveluita tehokkaasti. Valviran ylläpitämän palveluntuottajien rekisterin (Soteri) ei tule asettaa tarpeettomia esteitä yksityisen elinkeinotoiminnan harjoittamiselle, vaan sen tulee mahdollistaa palveluiden sujuva tuottaminen niin yksityisten yritysten kuin kevytyrittäjien osalta (valvontalaki 5 § ja 11 §). Soteri-järjestelmän digitalisaatio voi tarjota merkittäviä mahdollisuuksia valvontaprosessien tehostamiseksi ja parantaa palveluntuottajien ja viranomaisten välistä yhteistyötä.

Yhteenveto

Uusi Työ ry korostaa, että sosiaali- ja terveysalalla on tunnistettava kevytyrittäjien merkitys joustavana ja innovatiivisena osana palveluntuotantoa. Lainsäädäntöä tulee kehittää tukemaan elinkeinovapautta ja varmistamaan, että ammattipätevyyden omaavat henkilöt voivat toimia sosiaali- ja terveysalalla kevytyrittäjinä. Digitalisaation hyödyntäminen valvontaprosesseissa on myös

keskeinen tekijä, joka voi nopeuttaa hallinnollisia prosesseja, vähentää kustannuksia ja tukea tehokkaampaa valvontaa.

Uusityö ry

Graeffe Petri
Uusi työ ry